

Aningaasanut inatsit 2015 pillugu isumaqatigiissut

5. maj 2015

Naalakkersuisut aamma Siumut, Atassut aamma Demokraatit 2015-imut Aningaasanut Inatsit pillugu Isumaqatigiissut atsiorsimavaat. Isumaqatigiissuteqartut illua'tungeriit anguniakkat sammisallu tullinnguuttut aallaavigalugit pilersitassanik nutaanik piareersaallunilu ingerlassaqarnissaq isumaqatigiissutigaat:

2015-imut aningaasanut inatsimmut anguniakkat

Pisortani aningaasanik atukkani annermik pissarsiassat

Sinaakktissat siuarsarnermik pilersitsisut

Aaqqissuusseqqinnerit – oqalunnermit iliuuseqarnermut

Pilersorneqaannarnermit suliaqartutut inooqammut

Pissagaanni tunisisariaqarpoq

Inuiaqatigiit nukittuut ataatsimoortullu

2015-imut Aningaasanut inatsit pillugu Isumaqatigiissummi sammisat

- Atugarissaarnermi aaqqissuusseqqinnerit
- Inuusutissarsiorfinnut sinaakktitut atugassarisat pitsaanerit
- Takornariartitsinermik ineriartortitsineq
- Meeqqanut inuusuttunullu atugarliortitaasunut sammisaqarfigalugu iliuuseqarneq
- Aalisarnerup nutarsarnera
- Piniarneq aamma nunalerineq
- Suliffeqarfik savitullunilu inissaqartitsisoq
- Peqqinnissaqarfimmut ingerlalluartumut sinaakktissat erseqqissut
- Tusagassiorfiit nukittuut inuiaqatigiillu nukittuut
- Pisortani pitsaanagerusumik aningaasaqarnermik aqutsineq mianersuussatullu sipaaruteqarnerit
- Sanaartugassani aningaasaliinerit

2015imi aningaasanut inatsisip akuersissutigineqarneratigut DA ataatsimut isigalugu 2015imiit 2018ip tungaanut naatsorsuutit oqimaaqatigiillerput.

Aningaasanut inatsisip isumaqatigiissutiginerata kinguneranik allannguutissatut siunnersuutit arlallit pingajussaanneernejassapput, taakkualu bilag 1imi ilanngunneqarput.

Ukiunili aggersuni naatsorsuutit oqimaaqatigiissinnissaasa qulakkeerniarnerat unammillernartoqassaaq. Aningaasanut inatsimmi sipaarniuteqartoqarpoq, aningaasartuutit annikillisarniarlugit aaqqissuusseqqinnikkut suliniutit aallartisarneqarluni kiisalu inuussutissarsiuteqarnikkut annertusaasoqarnissaanut periarfissarissaartitsinerunissaq pilersinniarneqarni. Partiit ilisimaaraat, 2016imi aallartittussamik isertitassanut qulakkeerutissanik taaneqartoq, 2015imi aningaasanut inatsimmut ilanngunneqartoq.

Tamatuma kinguneranik, ukiut sisamat ingerlaneranni aningaasanik naatsorsuutit oqimaaqatigiissinnissaannik piunasaqaataasoq naammassiniarlugu, 2016imi aningaasanut inatsimmi akileraarutit akitsuutillu qaffanneqartariaqalersinnaapput. Tamanna pissutigalugu, nutaanik isertitaqarfissarsiorniarnermi inuiaqatigiillu qanoq katitersimanerisa allanngoriartornerannut pisorta qarfiit aningaasartuutaasa, annertusiartuinnartumik aningaasartuuteqarfiulersussat naleqqussarniarlugit, akisussaassusilimmik aningaasaqarnikkut politikkimik ingerlatsisariaqarneq sulii pisariaqartinneqarnerulissaaq.

2015-imut aningaasanut inatsit pillugu isumaqatigiissummut isumaqatigiissutillu ilaannut takussutissiaq

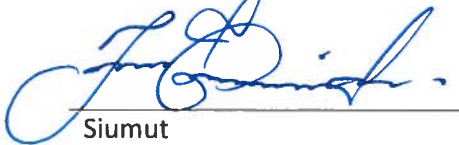
	Siumut	Demokraatit	Atassut	Inuit Ataqtigiit	Naleraq
2015-imut aningaasanut inatsit pillugu isumaqatigiissut	X	X	X		
Atugarissaarnermi aaqqissuusseqqinneq pillugu isumaqatigiissut					
Inuussutissarsiornermut takornariartitsinermullu sinaakutissatut piumasaqaatit pillugit isumaqatigiissut					
Aalisarneq pillugu isumaqatigiissut					
Aalisarneq nunalerinerlu pillugit isumaqatigiissut					
Tusagassiorfiit inuiaqatigiillu pillugit isumaqatigiissut					
Pisortani immikkoortoqarfiup aningaasaqarnera pillugu isumaqatigiissut					
Sanaartornermik ineqarnermillu suliaasaqarfiit pillugit isumaqatigiissut					

Partiit Siumut, Atassut aammalu Demokraatit matumuuna isumaqatigiissutigaat AIS 2015 pillugu isumaqatigiissut una atsiussallugu.

Isumaqatigiissummut atatillugu partiit aamma AIS 2015-ip pingajussaaneerseqarnissaanut atatillugu Naalakkersuisunut siunnersuutiginiarpaat, allannguutissatut siunnersuutit isumaqatigiissummut naapertuuttut saqqummiunneqassasut. Isumaqatigiissutip matuma kingunerisaanik AIS 2015-ip pingajussaaneerseqarnissaanut atatillugu allannguutissatut siunnersuutit, ilanngussa 1-itut ilanngunneqarput.

Nuummi, ulloq 5. maj 2015

Jens Immanuelson

Siumut

Steen Lynge

Atassut

Tillie Martinussen

Demokraatit

Atugarissaarnermi aaqqissuusseqqinnerit – immikkoortuisa ilaat

Annertunerusumik nammineq pilersornerup pilersinneranut ilapittuisinnaasunik, isumaginnittoqarfimmi pitsaasumik oqimaaqatigiiffeqartunik, ukiunullu arlalinnut atugarissaartutut inuiaqatigiit siunissamut qularnaarnissaannut ilapittuisunik atugarissaarnermik suliassaqarfimmi aaqqissuusseqqinnermik aallartisaanissaq pillugu Naalakkersuisut aamma Siumut, Atassut aamma Demokraatit isumaqatigiipput.

Aaqqissuusseqqinnerit ilaatigut ukiuni tullinnguuttuni 10-20-ni innuttaasut inississorsimaffigisaasa allanngornerisa nassatarisaannik atugarissaarfiup aningaasalersornissaanut unammillerfissanik ilaatigut Akileraartitsinnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliansuup tikkuartugaanik isumaginninniartulik aallaaveqassapput.

Suliassaqarfinni arlalinni aaqqissuusseqqinnerit pisariaqarput, taamaattumik ukiut arlerlugit ingerlanneqartariaqassallutillu atuukkiartuaartinneqassapput. Partiit 2015imi aningaasanut inatsimmik isumaqatigiissuteqartut suli aaqqissuusseqqinnissamut piareersaanerni peqataanissaat pissusissamisuusaaq, akileraartarnermut ineqarnermullu aaqqissuusseqqinnissat ilanngullugit eqqarsaatigalugit. Tamatuma kinguneranik, inaarsaasoqannginnerani 2016imi aningaasanut inatsisissatut siunnersuut ataatsimiissutigineqassasoq ilaatigut isumaqatigiissutigineqarpoq.

Sioqqutsisumik soraarnerussutisialinnut aaqqissuusseqqinneq

Taamaalilluni 2015-imut aningaasanut inatsimmi sioqqutsisumik soraarnerussutisialinnik suliassaqarfimmik aaqqissuusseqqinneq ingerlanneqassaaq, taassuma nammineq pilersornissamut piomassuseqarneq annertusassallugu, pitsaasutullu iluseqartumik innuttaasut amerlanerit suliffeqarfimmi atasuutissallugit.

Sioqqutsisumik soraarnerussutisiallit sanngiinnerpaat aningaasaqarnermikkut aaqqissuusseqqinnermik atugarliortinneqassanngillat. Maannakkut aaqqissuusinnermut naleqqiullugu sanngiinnerpaat pitsaanagerusunik atugaqalinngikkunik siuliatulli assigiimmik atugaqassapput.

Assersuutit marluk piviusut: Kisermaaqq sulisinnaassuseqanngitsoq aaqqissuusseqqinnerup sionatigut kingornatigullu assigiimmik pissarsisassaaq, tassaassallutik koruunit 106.000-it (2013). Aappariillu tamarmik sioqqutsisumik soraarnerussutisiallit ullumikkut koruuninik 159.000-inik pissarsisassapput – aaqqissuusseqqinnikkullu tamakkiisumik koruuninik 212.000-inik (2013) pissarsisalissallutik – ilanngateqareerlunik koruuninik 53.000-inik qaffariarneq.

Aalajangersimasumik sulisinnaassusilittut sioqqutsisumik soraarnerussutisialinnut. Taakku piginnaanngorsaqqinnissaat, aammalu sulisinnaassusaannik takussutissiisumik suliffeqarfimmut attaveqartinneqalernissaat isumaavoq.

Aaqqissuusseqqinnermut tunngaviusutut isuma tassaavoq kikkut tamarmik ataatsimoorfimmut periarfissaqarfiaatigut ilapittuuteqartarnissaat. Piginnaasaqaraanni aamma pisussaaffeqartoqarpoq.

Misilittakkat tamarmik takutitaat tassaavoq suliffeqarfiusup piffissami siviisuumi avataaniissimagaanni inuit ataasiakkaat inuunerannut qaqtiguunngitsukkut ilungersornartunik killup tungaanut sunniuteqartartoq, tamakkulu suusupaginngilluinnartariaqarput. Paarlattuanik.

Piffissap ingerlanerani aqqissuusseqqinneq suliassaqarfimmi sipaaruteqartitsissasutut naatsorsuutigineqarnera ilorraap tungaanut kingunerisassaanik patsiseqarpoq – sioqqutsisumillu soraarnerutisialinnut isertitanik ikileriartoqassanngilaq. Siunissami sioqqutsisumik soraarnerussutisialinni aalajangersimasumik sulisinnaassusillit amerlanerusut suliffeqarfimmi aalajangersimasumik annertussuseqartumik attaveqalissasut naatsorsuutigineqarpoq. Taamaalillutik ataatsimoorfiusut aningaasanik sipaaruteqassapput – sioqqutsisumillu soraarnerussutisiallit amerlanerit suliffeqarfimmut attaveqalissallutik.

Taamaalilluni aqqissuusseqqinnerit sanngiinnerpaat (suli) isumassussavai, tamannalu ilutigalugu sioqqutsisumik soraarnerussutisiallit sulisinnaassusillit suli suliffeqarfimmut attaveqarnissaat isumannaassallugu.

Piffissap ilaani suliffinnik piginnaanngorsaaqqinnermillu neqeroorutinik amerlanerit pissarsisinaanermut tunngatillugu sioqqutsisumik soraarnerussutisiallit ilaanni isumalluutigisanik sapinngisamik annertunerpaamik atorniarlugu aqqissuusseqqinnerup alloriarfissaq annertuumut inissippaa.

Taamaattumik nutaanik eqqarsarnissaq pisariaqarpoq, tassalu piginnaanngorsaaqqinnermik neqeroorutinut suliffinnullu pissarsiariniagassatsinnut tunngatillugu. Taamaattumik inuiaqatigiit akuuffigisatta assorsuaq pisariaqartitaanik suliffeqarfimmi inissaqartitsinerusumik pilersitsiniarlutik partiinik pingaarutilinnik suleqatigiinnissaq aqqissuusseqqinnerup akuersissutigineratigut Naalakkersuisut pilersinniarpaat. Suliffeqarfiup inissaqarnerusup ineriartortinnissaa pillugu anguniagaq tikinniarlugu kikkut pingaarutilittut inissisimaffillit tamarmik suliassamik kivitseqataassapput. Namminersorlutik Oqartussat saniatigut aamma pineqartut tassaapput kommunit, suliffeqarfiit namminersorlutik oqartussat pigisaat, suliffeqarfiillu namminersortuusut sinneri. Kingullertut taasat ilaatigut CSR-imik politikkimut ilaatillugu suliaqarsinnaallutik.

Taamaalilluni 2015-imut aningaasanut inatsisikkut sioqqutsisumik soraarnerussutisialinnik suliassaqarfimmut aqqissuusseqqinneq ingerlanneqassaaq. Aqqissuusseqqinnermut anguniagaq tassaavoq inuit ataasiakkaat sulisinnaassusaannik annertunerusumik sammisaqarnissaq, suliffeqarfimmut amerlasuut tamakkiisumik imaluunniit ilaannakortumik uterteqqinniarlugit. Sioqqutsisumik soraarnerussutisialinni aqqissuusseqqinnerup ilaatut suliffeqarfimmi inissaqartitsinerusumik pilersitsinissaq sulissutigeqqinneqassaaq, tamannalu Namminersorlutik Oqartussanit, kommuninit suliffeqarfinnillu sammisarisaqarfigalugu iliuuseqarnissamik pisariaqartitsivoq. Iliuserisat piffissamut ungasissumut sulisartuusut amerlinissaannut ilapittuissapput, taamaalillutillu siuarsarnissami naatsorsuutigisatut takuttussami nutaanik suliffeqarfissalimmi sulisartunik tikisitanik pisariaqartitsinermik annikillisisissallutik.

Sioqqutsisumik soraarnerussutisialinni aqqissuusseqqinneq ilaatigut nassataraa inuit 60-it tungaanut ukioqartut, aqqissuusseqqinneq atuuttoq naapertorlugu sioqqutsisumik soraarnerussutisarnermik akuerisaasimasut ukiut ikittut ingerlaneranni sulisinnaassutsimik nalilersugaasarnissaat, kiisalu inunnut ataasiakkaanut naleqqussakkamik piginnaanngorsaaqqinnermik ingerlatassamik neqeroorfigineqarsinnaassallutik.

Sioqqutsisumik soraarnerussutisialinni aqqissuusseqqinnermut tunngavigisaatut siunertarisat tikinniarlugit tamakkiisumik isiginnittumik suliaqarfiusullu akimorlugit iliuuseqarnissap pisariaqartuunera, aammattaarlu ukialunguit atuutereerpat aqqissuusseqqinnermik nalilersuinissaq Naalakkersuisut aamma Siumut, Atassut aamma Demokraatit isumaqatigiissutigaat.

Siusinaartumik utoqqalinersiuteqarnermut aqqissuusseqqinnerup tassanilu pisariaqartinneqartut kingunerannik, kommuninut tapiissutaasartut isumaqatigiinniutigineqalerpata tamakkua ilanngunneqassapput, aqqissuusseqqinnermullu atatillugu kommuninut immikkut tapiissutigineqartut qanoq atorluarneqarsinnaanersut naammannersullu oqallisigineqassallutik.

Suliffeqarfimmi soraarnerussutisianik akileraartitsisarnermut takkuttussamut najoqqutarisassat

Ukioqassutsimikkut soraarningorsimasut amerlanersaat ullumikkut taamaallaat annikitsuaraararsuarmik soraarningornissaminnut sipaagaqartartuupput. Nassataraa pilersuinissamut artukkiutaasup pisortaniinnera. Inuit ataasiakkaat piffissamut ungasissumut utoqqalinissaminnik annertunerusumik namminneq aningaasaliinermik ilapittuuteqartarnissaat siunertarineqarpoq. Tamanna ilaatigut suliffeqarfimmi soraarnerussutisianik aqqiissutaasuni peqataanikkut pissaaq. Ullumikkut isumaqatigiissuteqarnikkut atorfillit amerlanersaat suliffeqarfimmi soraarnerussutisianik aqqiissummi ilaasuupput, sinnerili, ilanngullugit namminersortutut inuussutissarsiutillit aalisartullu tamanna nammineq toqqagassaasarmat amerlanerpaat soraarningornissamut sipaagaqartuusannigillat. Ajornartorsiutaasooq isumagineqanngippat tamanna piffissamut ungasissumut ukioqassutsimikkut soraarningorsimasut akornanni annertunerusumik naligiittoqanngissutsimik pilersitsissaaq.

Utoqqalinerimi annertunerusumik imminik pilersugarisinnaaneq suliffeqarfimmi soraarnerussutisianik aqqiissutini peqataanissaaq pinngitsoorneqarsinnaajunnaartikkaanni anguneqarsinnaavoq. Tassuunatigut soraarningortut ataasiakkaat aningaasaqarnermikkut pitsaanerusumik atugaqalissapput, tamannalu ilutigalugu sipaarutaasut nassataraat atugaasut akileraarutinilu isertitat piffissamut tassunga kinguartinneqassallutik, innuttaasut inississorfigisaasa allanngoriartornerat pissutigalugu amigaatigisussaagaluarlugit.

UPA2016-imi soraarnerussutisianut aqqiissummi aningaasarsisartut tamarmik ilaatinneqarnissaat pillugu siunnersuut saqqummiunneqassaaq. Aqqiissutaasup tamakkiisumik atuutsilerneratigut ukioqassutsimikkut soraarningortut tamatuma siuliani isertitaasut minnerpaamik 70 %-iisa assinganik isertitaqarnissaata isumannaarnissaa anguniarneqarpoq.

Ullumikkut ukiut tamaasa soraarnerussutisialinni aqqiissutinut 400 mio. kr. akiliutigineqartarput. Akiliutaasut ilarujussui innuttaasunut akiliuteqarnerup nalaani Kalaallit Nunaanni najugaqartuusussaananatillu akileraartartuunngitsunut tunngapput, taamaattumillu akiliutaasunit akileraarutissaaq annaaneqartarpoq. 2014-imi nunani allani soraarnerussutisineramik ingerlatseqatigiiffinni aqqiissutinut 140 mio. kr. akiliutigineqarput, akileraartitsinerimi isertitat 58 mio. kr. tikillugit annaasarineqarlutik. Akileraartitsinermik malittarisassiat allanngortinnissaat anguniarneqarpoq, taamaalilluni Nunatta Karsia akileraartitsinerimi isertitassanik annaasaqassanani, tamannalu ilutigalugu soraarningornissamut sipaaruteqartut ataasiakkaat ajornerusumik atugassaqaassannginnera qulakkeerneqassalluni.

Utoqqalinersiutisialinnut aaqqissuusseqqinnermut takkuttussamut najoqqutarisassat

Suliffeqarfimmi soraarnerussutisianik suliassaqarfimmi aaqqissuusseqqinnerup saniatigut utoqqalinersiutilinnut aaqqissuusseqqittoqassaaq, tassani pingaarnerit ilaat tassaassalluni nammineq pilersugarinerup annertusineranik iluanaartitsisarnissaq, ilanngullugu nammineq sipaagaqarnermik.

Aaqqissuusseqqinnerup anguniagarai:

- Utoqqalinersiutillit sanngiinnerpaat pilersugarinissamut tunngavigisassamik qulakkeernissaat
- Tunngaviusutut soraarnerussutisianik eqqussineq, aatsaat isertitani annertungaatsiartuni annikillisarneqartartumik
- Ilassutitut soraarnerussutisianik eqqussineq, annikillisaasarneq imatut pisassalluni nammineq sipaagarisat imaluunniit suliffeqarfimmi peqataajuarneq iluanaarutaasassalluni
- Apparisinnaasap isertitaanik pinngitsuuisinnaannginnerup annikillisarinnissaa

Utoqqalinersiutilinni suliassaqarfimmi aningaasartuutit amerlissapput, taamaattumillu utoqqalinersiuteqalerluni ukiorisap qaffannissaa aaqqissuusseqqinnerup ilagaa, tamatumuuna tamaat isigalugu pisortani aningaasaatinik artukkiissannginnera, aammalu aningaasaqarnikkut politikikkut atasinnaassutsimik peqataatinnissaa qulakkeerniarlugit.

Ineqarnermi akileraartitsinermilu aaqqissuusseqqinnermut takkuttussamut najoqqutarisassat

Akileraartitsinermik ineqarnermillu suliassaqarfimmi anguniagaq tassaavoq pisortat ineqarnermik suliassaqarfiusumi ilaasarnerisa annikillisinnaat, aammattaarlu suliassaqarfik imatut ilusilersornissaa pisinnaasut imminerminnik inigisassaminnik pilersornissamut kaammattorneqartilerlugit, suliassaqarfimmilu pisortat iliuuserisaat pingaarnerutillugu tassaassasoq namminersortunit isumagineqarsinnaanngitsunut suliassaqarfimmut tunngasoq.

Akileraartitsinermik aaqqissuusseqqinnissaq sulissutigineqarpoq, ilaatigut nunanit allanit ilisimaneqartumit suliffeqarnermut ilanngaataasartut eqqunneqarsinnaaneratigut. Tassani misilittagarineqartoq tassaavoq tamatuma ingammik annikitsunik akunnattunillu isertitaqartunik kivitsisuusarnera.

Illua'tungeriit isumaqatigiissutigaa takkuttussatut ineqarnermi akileraartitsinermilu aaqqissuusseqqinneq pitsaasumik isumaginnittoqarnikkut oqimaqatigiissasoq, amerlanerillu imminerminnik inissaminnik pilersornissaannut kammattuutitaqassasoq, kiisalu ilinniagaqartuusunut suliffeqartuusunullu iluanaarutitaqassasoq.

Tamatuma saniatigut ingerlatseqatigiiffinnut akileraartitsineq misissoqqissaarneqarpoq, aammalu akileraartitsinerup oqilisaaviginissaa, ilanngullugit naleqqussagaasinnaasutut nalikillisitsisarnermut malittarisassiat, aningaasaleerusussutsimik annertusaanermut peqataasinnaanersut, taamaalillutilu aningaasaqarnikkut siuarsarnermik suliffinnillu nutaanik pilersitsisinnaanersut misissorneqarput.

Inuussutissarsiorfimmut takornariartitsinermullu sinaakkutissatut atugassiat pitsaanerusut

- Inuussutissarsiorfimmi inatsisaasunik nutarsaaneq
- Danskít inuussutissarsiorfimmi siuarsaanermut aaqqiissutaannut attaveqarneq
- Allaffissornikkut piosaartarnerit annikinnerusut
- Annertunermik tamanik takunnissinnaassuseq
- Niunernermut avammullu tunisinermut misissueqqissaarneq

Nalunaarusiaq "Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni niuernermit inuussutissarsiutitigut suleqatigiinnerup siuarsarnera", siunissami siuarsarnermik pilersitsinissamut suliffeqarfiutitsinnut qanoq ilillutik Danmarkip aamma Kalaallit Nunaata peqatigiillutik oqilisaasinnaanerannut piviusunik inassutigisaniq aqqaneq-marlunnik imaqartoq 2015-imi februaarimi Naalakkersuisut danskillu naalakkersuisuisa peqatigiillutik saqqummersippaat. Ataani nalunaarusiami inassutigisani pingaarnerit makku erseqqissarneqarsinnaapput:

- *Nunatsinnit inuussutissarsiornikkut suliniutinut akiliisinnaassuilinnut Eksportkreditfondenimit qularnaveeqqutit.*
- *Den Nordiske Investeringsbankip ataani issittormiunut taarsigassarsianut sinaakkutissiaq*
- *Danmarkimi aamma Kalaallit Nunaanni, ingammik Asiame niuerfiusumut tunngatillugu kattutsitanik misigisassat sammisaralugit ataatsimoorussamik pilersaarineq pillugu VisitGreenlandip aamma VisitDenmarkip akornanni suleqatigiinneq annertusisaaq*
- *Kalaallit Nunaannut atuuttussanik danskít inuussutissarsiorfimmut inatsisaanik piaarnermik eqaannerusumillu nutarsaarnerit.*

Nalunaarusiami inassutigisat malitseqartinnissaat illua'tungeriit akornanni isumaqatigiittoqarpoq, ilaatigut danskini inuussutissarsiorfinnik siuarsaanermut aaqqiissutinut attaveqarneq oqilisaaviginarlugu, nunat tamalaani aningaasaliisartutut aningaaserivinnit ajutoornissamut piareersimaffilittut aningaasaatinut attaveqalernissaq, inuussutissarsiorfimmut inatsisaasut nutaaliat nutarsakkallu qulakkeernissaat, ilaatigullu nunatsinni suliffeqarfiit danskít oqartussaasuinut qarasaasiatigut nalunaaruteqartarnissamut attaveqarfeqartilernissaat.

Illua'tungeriit aamma isumaqatigiissutigaaq qarasaasialerinermit atuilersitsiniarluni periusissiap ilaatut qarasaasiakkut iluarsiiisutit aqputigalugit pisortani suliffeqarfiit suliaqartarnissamut oqinnerusumik attaveqarfissap pilersinnissaa sulissutigineqassasoq, ilanngullugu suliffeqarfiit pisortallu akornanni akiliisoqartarnerani. Tamatuma suliffeqarfinni allaffissornikkut piosaartarnerit annikillissavai, pisortanilu sulianik isumaginnittarnernik pitsanngorsaassalluni, inassutaasullu piviusut allat peqatigalugit inuussutissarsiorfimmik suliaqarfimmi pisortani tamanik takussunnissinnaassutsimik annertunerusumik pilersitsinissamut ilapittuisoqassaaq.

Niunermut avammullu tunisinermut misissueqqissaarnek aallartisarnekareersoq piareerpat partiit akornanni oqallisigineqarumaarpoq.

- Umiarsuarnut takornariartaatinut akitsuutit unammillersinnaassusillit
- Timmisartunut ilaasunut aningaasartuutit inissisimaffiata annikillisinnissaanut takkuttussamut najoqqutarisassat
- Takornariartitsinerup ineriartortinneranut tapiissutit
- Takornariartitsinerup periusissiaq nutaaq

Takornariartitsinerup nammineq napativissortutut inuussutissarsiorfinngortinniarnanumut ilungersuutigisami umiarsuarnut takornariartaatinut akitsuutit appartinnissaannut UPA 2015-imi maannakkut siunnersuutaasup kisimiitissinnaanginnera illua'tungeriit isumaqatigiissutigaaq. Takornariartitsinerup isertitat annertunerulersut piffissamut ungasissumut namminersortutut suliaqarfiusumi annertunermik siuarsaanermut, annertunermik suliffeqartitsinerup, taamaalillunilu kommunini Namminersorlutik Oqartussanilu annertunernik aamma isertitaqalernerup malunnaatilimmik ilapittuuteqassaput.

Anguniakkat taakku tikinniarlugit Kalaallit Nunaannut tamaangaanniillu, aammalu nunap iluani angalanerit akiisa appartinniarnanumut sulissutigineqassaaq, ilaatigut mittarfiit ilusaannik nutarsaaneq aqqutigalugu. Taamaattumik misigisaqartitsinerup aningaasaqarnerup ineriartortinnissaanut 1,6 mio. kr.-nik sipaaruteqarnissamik nalunaarutaasoq atorunnaarpoq. Aningaasaliissutit 2015-imi nutaamik takornariartitsinerup periusissiami pilersitsinerit tapersorsornissaannut atussaput, inaarutaasutut naammassinnginnerani partiillu oqaloqatigiissutaassallutik. Najukkani suliffissat niuernerumullu periarfissat qulakkeerniarlugit nunap immikkoortuini tikeraanut ingerlatsiviit pilersinneqarnerannik, nunap immikkoortuini kivitsisoqarnissaq sammisaralugu takornariartitsinerup ineriartortinnerata aqqqissugaanerannik, aammalu pilersaarisarnerup iliuuserisamut pilersaarummik periusissiaq imaqqassaaq.

Aalisarnerup nutarsarnera

- **Aalisarnerup inerisarnissaanut aningaasaliissutit agguaanerat**
- **Sukumiisumik misileraalluni aalisarneq – uumasut sumiiffiillu nutaat**
- **Inerisaaneq – aalisagaq tamaat atorluarlugu**
- **Aalisarneq pillugu inatsisinik aqqqissuusseqqinnissamut naleqqutarisassat**

Sinerissamut qanittumi aalisarnerup nutarsarneqarnissaa, tulaassaqarnerusarnissaq anguniarlugu aalisakkat nutaat atorluarneqalernissaat piasariikkallu tamaasa atorluarneqarnissaat assigiinngitsunit kissaatigineqarpoq, soorlu nunani qanitatsinni ukiuni kingullerni aamma aalisakkap ilarujussua igiinnarnagu atorluartalernikuugaat.

Ukiuni arlalinni aalisarnerup aningaasaliissutinik taaneqartartut aningaasanut inatsimmut ilanngunneqartarput, taakkunangalu atorneqqanngitsut ukiumiit ikiumut nuunneqarsinnaasarlutik. Aningaasaliissutilli amerlaqisut atorneqqartarnikuunngimmata, 2015imi aqqqissuussanut maanna 30 mio. koruunit inissisimapput. Tamannarpiaq pissutigalugu FFL 2015imi 2015imoortunik aningaasaliisoqanngilaq, sionatigut ukiuni aningaasartuutissat missingersortarnerini ukiumut 20,0 mio. koruunit aningaasaliissutaasarnikuusut. Aningaasaliissuteqartarnerup nalaani ukiup arlaannaaniluunniit 20 mio.

koruunit ukiup ingerlanerani atuisoqwarnikuunngilaq. Taamaammat tamatumunnga aningaasaliissutit annertussusissaat aatsaat FFL 2016imut atatillugu oqaluuserineqartariaqassapput.

Sukumiisumik misileraalluni aalisarnissamut periarfissat aalisarnerullu inuussutissarsiutiginera pitsanngorsaaffiginiarlugit, sinerissamut qanittumi aalisarnerup annetunerusumik inerisaaffigineqarnissaa pillugu ataqatigiissaakkamik siunnersuuteqartoqarnissaa, partiit isumaqatigiissutigaat. Aningaasatigut, inatsisitigut allaffissornikkullu sunniutaasussat tamatumani ilanngunneqassapput.

- **Isumalluutit erniaannut akitsuutit – isumalluummik atorluuaanermut akiliut naammaginartoq**

Partiit isumaqatigiissutigaat, aalisakkat isumalluutit tunngaviusumik tamanit pigineqartut, piniagassanngortinneqarsinnaasut aningaasarsiutaasinnaappatalu isumalluutit erniaannik akileraaruserneqartarsinnaasut.

Ullumikkut taamaallaat avataasiutinut sinerissamullu qanittumi aalisartut ilaannut, namminneq tunisassiornissaminnut akuersissummik pisimasunut, tamanna atuutsinneqarpoq. Tamanna marlunnik peqquteqarpoq. Sinerissamut qanittumi aalisarnerq avataasiornertulli isertaqarnartiginngilaq, taamaattorli sinerissamut qanittumi aalisartut tulaassinissaminnut piumaffigineqarnermikkut akileraaruteqartut oqaatigineqarsinnaapput, tunisaqarnermi akigititanut tamanna apparsaataasarmat.

2016imiit aalisarnerup iluani isumalluutit erniaannik akileraarutit qaffanneqarnissaat, 2015imut aningaasanut inatsimmi iliuuserissamaakkatut ilanngunneqarpoq. Tamatuma kinguneranik Naalakkersuisut EM 2015imi siunnersuuteqassamaarput, makrelit assigiinngitsunik akitsuuteqartitsisinnaanermik aammaasumik, Tunumi nunanit allaneersut makrelinik aalisartut kalaalliniit annetunerusumik akileraaruserneqarsinnaanngorlugit. Tamatuma saniatigut ammassassuit ammassaallu akitsuusertalernissaat aamma eqqarsaatigineqarpoq. Kalaallit Nunaata kitaata avataani aalisakkat imarpimmiunik aalisarnerq sulii aallartisarneqarmat akileraaruseqarneqarniingilaq.

Partiit isumaqatigiissutigaat, isumalluutit akileraaruserneqarnerat imatut inissinneqassasoq, aalisartut pitsaaasumik aningaasarsiorsinnaallutillu namminneq aningaasaliissutimik erniaannut akissaqarsinnaanngorlugit, inuussutissartiutillu ingerlassinnaanissaanut inuiaqatigiinnut naammaginartumik akileraaruteqartoqassalluni. Taamaammat inatsimmi nutaami aalisarnermik inuussutissarsiutillit aningaasatigut inissisimanerannut paasissutissat tutsuiginartut tungavigineqarput, kiisalu inatsisiliornermi inuussutissarsiutillit peqataatinneqarput, aningaasartuutit ilanngunnagit ilanngullugillu pissutsit takujuminarsarlugit.

Taamaammat ataatsimut isumalluutit erniaannik akileraartitsisarnissap piareersarnissaanut suliaqarnissaq pisariaqarpoq, tunngaviusullu taaneqartut aallaavigalugit 2016imi atuutsinneqalissalluni. Tassunga ilanngullugu partiinit kissaatigineqarpoq, nunatsinni tunisassiorneq annertusarniarlugu akitsuutit assigiinngisinneqarsinnaasariaqartut.

Piniarneq nunalerinerlu

- Suliffeqarfiup Great Greenlandip patajaallisarneqarnissaanut pilersaarut
- Puisit amiisa tuniniarneqarnerannut tapiissutit
- Nunalerinerup inerisarneqarnera – Nunalerineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliaata misissoqqinnera

Puisit amiinik tuniniaanissamut Great Greenland A/S-ip, minnerunngitsumik sumiiffinni tuniniaaffissat killeqartillugit, pingaaruteqartuarnera, partiit isumaqatigiissutigaa. Sullissinissamut isumaqatigiissut naapertorlugu suliffeqarfiup taperneqartarnerata saniatigut, Landskarsimiit tapiiffiqineqartuarnissaa pinngitsoorniarlugu, unammillersinnaanera nukittorsartariaqarpoq aningaasatigullu tunngavissinneqartariaqarluni.

Suliffeqarfiup ingerlanera patajaallisarniarlugu aningaasaqarniarnikkullu aningaasartuutai ikilisarniarlugit, 2015imi aningaasaqarnermut inatsimmi 15 mio. koruuninik taperneqarpoq. Tamanna pisariaqartutut partiit isigaa, taamaattorli ineriartortuarnissamut taakkua naammattutut partiinit isigineqaratik. Taamaammat 2015imi Great Greenlandip suleqatigisani peqatigalugit nutaamik periusissaminut pilersaarusiornissaat ilimagineqarpoq, suliffeqarfiup ingerlalluarnerulersinnissaa taamatullu piniartut puisit amiinik pitsaasunik tunisaqarsinnaanissaat tapersorsorneqarsinnaaqqullugu.

Nunalerinerup siuarsarneqartuarnissaa politikikkut kissaatigineqarpoq. Nunalerineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaa naleqquttunik tunaartagassiiinertaqarpoq, siunissami nunalerineq pillugu politikkerisassamut ilanngullugit piareersaatigineqarsinnaasunik, soorlu inuussutissarsiutip landskarsimiit qanoq siunertamut naleqqunnerpaamik tunngavilliisoqarnissaanut aningaasaliissuteqartoqartarnissaanut atatillugu.

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik susassaqtut peqatigalugit pingaarnersiulluni iliuuseriserisassanik pilersaarusiornissamut, 2015imi immikkut tapiiffiqineqarpoq, inuiaqatigiinni aningaasaqarniarnerup ersarissarneqarnissaanut pisortallu aningaasartuutissatut missingersuutaannut sunniutaasussat pillugit erseqqissaqqullugit qinnuigineqarnikummata, iliuuserisassat innersuussutillu aalajangersimasut taakkua suliarissammatigit. Suliami tamatumani aamma naatsorsuutigineqarpoq, inuussutissarsiutip aaqqiissuussaanaermigut ajornartorsiutaasa aaqqiissuteqarfiginiarneranni, landskarsi sapinngisamik pisariaqanngitsumik aningaasartuuteqannginnissaanut innersuuteqartoqarnissaa kiisalu nunalerinermik inuussutissarsiuteqarnermi naammassisaqarnerusalernissaq anguniarlugit.

Narsami toqoraavimmut tapiissutigineqartarsinnaasussat ilanngullugit, Nunalerinermik inuussutissarsiuteqarnermut tapiissutaasartut aaqjissuunneqarnerisa annertussusaasalu siunnersuuteqarfiginissaannut aallaavissamik, FFL 2016ip tungaanut isumalioqatigiissutigineqassaaq. 2015imi aningaasanut inatsimmi partiit isumaqatigiissutigaat, suliniutissanut nutaanut 6,0 mio. kr. illukartinneqassasut, taakkualu Nunalerinermut Ismalioqatigiissitap isumaliutissiissutaa naapertorlugu periusissatut pilersaarutinut atatillugu akuerineqartunut ingerlatitseqqinniartunut tapiissutaasinnaassallutik.

Sulisartut sulisisullu akornanni pissutsit ingerlalluartut periarfissaqartitsisullu

- **Suliffissaaleqinerup atatillugu pilersaarut – siunertaq sunniutaasussatullu ilimagisat**
- **18it 25illu akornanni ukiullit immikkut suliniutigineqarnissaat**
- **Inuusuttunut sulinniakkanut sammisumik suliniutit naliliiffigineqarnerat**
- **Atornerluinerit akiorniarnissaannut pilersaarusiordfigisassatut siunniussat**

Suliffissaaleqinerup akiortuarnissaat partiinit tamanit isumaqatigiissutigineqarpoq, inuussutissarsiornissamut piginnaaniliissummik ilinniagaqarnissamut taamaalillunilu ataavartumik suliffeqarnissamut periarfissarissaarneruleqqullugit, inuusuttut ilinnialernissaminnut piareersimanissaat immikkut eqqumaffiginiarneqarpoq. Ullumikkut suliffissaaleqisut amerlavallaat ilinniagaqarnikuunngillat, siunissamilu ilinniagaqarsimasut sulisoriniakkatut annertusiartuinnartumik piumaneqarnerunissaat aamma naatsorssuutigisariaqarluni. Suliffissaaleqinerup aningaasaliissutaasartut amerlaqimmata, suliniutit nalilersorneqartuartaqarput, kiisalu suliffissaaleqinerup suliffissaqarniarnermullu atatillugu suliniutit kiisalu suliniutit pisariaqartinneqartunut naleqquttuunissaat pingaartinnerullugu assigiinngiaarsinnaanissaat ilaatigut anguniarlugu.

Ullumikkut inuusuttut meeqqat atuarfianniit ingerlaannarlutik ilinniagaqalartartut ikippallaaqaat. Meeqqat atuarfiat pillugu naliliineq naammassineqaqqammersoq naapertoqqissaarlugu susassaartut naleqquttut peqatigalugit ajornartorsiutip aaqjiissuteqarfiginiarnissaata anguniarneqarnissaa, partiit tamarmik isumaqatigiissutigaat .

Partiit aamma paasivaat, inuusuttut (15iniit 18inut ukiullit) ilinniagaqalersimanngitsut amerlanertigullu ikaariarfissatut taaneqartartumik aaqjissuussiffigineqartartut suliniuteqarfiginerat nalilersorneqalersoq. Inuusuttut ingerlaqqinnissaannut ilinniagaqalernissaminnullu piareersimanissaannut kommunit Namminersorlutik Oqartussallu annertuumik aningaasaliissuteqartarput. Aningaasaliissutaasartut tamakkua ilinniartitaanermut aningaasartuutaasussanit ilaatigut tiguneqartarput, taamaammat ikaariarfissatut aaqjissuussaasartut pisariaqartinneqartut malunnaatilimmik annikillisarneqartariaqarput, tamannalu ingerlaavartumik nalilersorneqartariaqarluni.

Inuusuttut annertunerusumik suliniuteqarfigineqarnissaannut periarfissat pillugit nalunaajaammik, FFL 2016ip tungaanut partiit ujartuipput. Tamatumunnga atatillugu aamma inunnik isumagininnermut

atatillugu tapiissutit ilinniagaqarnersiutillu pillugit aaqqissuusseqqittoqarnissaani, ilinniagaqarusunnerulernissaq tamatumunngalu tunngaviliinissaq annertunerusumik eqqumaffigineqartariaqarpoq.

Nunaqarfinni suliariniakkap NUIKI-p – Nunaqarfinni Ilinniartitaanermik Kivitsineq – nanginneqarnissaani piginnaangorsartitsinermit tapiissutit (ilinniartitsisut akissarsiaat) Piareersarfinnut tapiissutigineqartartut kiisalu illoqarfinni Piareersarfiit ataanni suli sannaveqanngitsuni atuagarsorani piginnaangorsartitsinissat nanginneqarnissaannut, illoqarfinni toqqarneqarnikuni tallimani sannavinni aaqqissuussisarnissamut aallartisaanernut, 2016imiit ukiumut 8,315 mio koruuninik tapiissutit qaffanneqartassapput.

Ukiumut inuusuttut 250it atuagarsorani sannavinni aaqqissuussinernut il.il. tapiissutit ikorfartuissutaassapput, taamatullu NUIKI-p ingerlateqqinneqarnissaa qulakkeertussaallugu, nunaqarfinni marlunni pingasuniluunniit inuusuttut 30-45t ilinniagaqalersinnaanerisa kingunerannik. Suliniutit taakkua suliffissaqartitsinissamut periusissatut pilersaarutaasunut ilaapput, inuusuttut akornanni suliffissaaleqinerup apparsarneqarnissaa immikkut eqqumaffiginiarneqarluni.

Tassunga tapiissutit PKUmi pikkorissaanermik inerisaanermut tapiissutinit nuunneqarput. Pikkorissarnernut taakkununga tapiissutit suli 2014imiit ukiunilu siusinnerusuniit tapiissutinit annertunerungaatsiarput.

Piginnaanermikkut naleqquttukkaartuni inissisimasut suliffissaqartitsisoqaleraangat sulilersinnaalersinnaaleqqullugit, Matchgruppe 2miit aamma 3miit matchgruppe 1imut inissinnissaat sulissutigineqartariaqartoq, partiit tamarmik isumaqatigiissutigaa.

Siusinaartumik utoqqalinersiuteqartarneq pillugu aaqqissuussinissami sulisartut sulisitsisullu periarfissarissaanernulernissaata pilersinnissaanut ilanngullugu tamanna isigineqartariaqarpoq. Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu tamanna pillugu annertunerusumik suleqatigiinnissaat naatsorsuutigineqarpoq, soorlu aamma atonerluisarneq akiorniarlugu susassaqarfiit assigiinngitsut suleqatigiinnissaat naatsorsuutigineqartoq. FFL 2016imut atatillugu atonerluisarneq akiorniarlugu suliniutit ataqatigiissakkamik pilersaaruserneqarnissaat, qanorlu taakkua aningaasalersorneqarunik pitsaanerussanersoq partiit oqalisigissavaat.

Partiit pingaartippaat, suliassiissutit pingaarnersiukkat isumaginninnermut suliffeqarnermullu immikkoortortaqarfiit ataanniittut naammassineqassasut. Taamaamat pisariaqarpoq qulaajaanissaq, aningaasat immikkoortitat, aaqqissuunneqarnerit tassanilu suleriaatsit atuuttut piviusumi naammassineqarsinnaanersut. Taassuma iluani immikkoortortaqarfiit, Namminersornerullutik Oqartussat kommuunillu suleqatigiinnerat isiginiarneqassaaq, sulisoqarnikkut sulinermilu atugassaritaasut. AIS 2016-imut piareersaanermut tamanna pillugu nalunaajaasoqassaaq.

Peqqinnissaqarfimmut ingerlalluartumut sinaakkutissat erseqqissut

Peqqinnissaqarfiup 2015imi sipaarniarfigineqarnissaa ataavartut isigissanngikkaanni periarfissaqassangatinneqanngilaq. Tamatumunnga pissutaavoq, peqqinnissaqarfik 2014imiit 2015imut aningaasartuuteqannginnerusimanerata sipaarutaasussanut matussutaanera. Partiit isumaqatigiissutigaat, FFL 2016 sioqqullugu peqqinnissaqarfimmi aningaasaqarniarneq misissoqqissaarneqassasoq, peqqinnissaqarfiup iluani aqqissuusseqqinnerup kingorna Deloittep nalunaarusiaani pissutsit pineqartut ilaatigut allanngornikummata.

Nutaamik nalunaarusiortoqarnissaani siunertarineqarpoq, ullumikkut siunissamilu peqqinnissaqarfiup aningaasatigut pisariaqartitsinissaata nalilersuiffiginissaanut pitsaanerusemik tunngavissaqarnissaq, siunissarlu ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu politikikkut pingaarnersiunissamut aalajangersuinnissamullu piareersaanissaq ilanngunneqassallutik, naammassisaqarnerusinnaanermut periarfissat nalilersorluarsinnaaniarlugit..

Misissueqqissaarnissamut ilanngullugu, peqqinnissaqarfiup kommunillu (pinaveersaartitsineq katsorsaaqqinnerlu) imminnut ataqatigiissutaat misissorneqassaaq, sulisunik qanoq atorluaasoqarnerusinnaaneranut periarfissat qulaajaaffiginiarlugit.

Nalunaarusiamut uiggiullugu, susassaqarfimmi sanaartuinissamut pilersaarutit nutartereernikut ilanngunneqassapput, kiisalu peqqinnissaqarfimmi illuliassatigut atortutigullu aningaasaliinissamut pisariaqartitsineq nalunaajarneqassalluni.

Nalunaarusiami kingusinnerusukkullu saqqummertumi susassaqarfiit sanaartortitsinissaannut pilersaarusiame siunertarineqarpoq, Peqqinnissaqarfiup aningaasaqarniarneranut atatillugu ukiuni arlalinni atuuttusamik politikikkut isumaqatigiittoqarnissaa. Peqqinnissaqarfimmi siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu pilersaarusiorsinnaanissamut periarfissarissaarnerulernissamut tamanna tapiissutaassaaq, inuiaqatigiillu siunissami peqqinnissaqarfimmiit qanoq naatsorsuuteqarsinnaaneranut toqqissisimanarnerusemik neqerooruteqartoqarsinnaanissaanut iluaqutaassalluni.

Tusagassiuutit patajaatsut inuiaqatigiit patajaatsut

- Tusagassiuutit pillugit politikki

2015imi Aningaasanut inatsimmi tusagassiuutit pillugit isumaqatigiisummut ilaavoq, 2016imi januaarip 1ianniit KNRip ussassaarutitik akilersorneqarunnaarnissaa, Naalakkersuisut sulissutigissagaat.

Tamanna qulakkeerniarlugu radioqarneq tv-qarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaata nr. 7ip 2014 8. juunimeersup, 2015imi ukiaanerani ataatsimiinnermi allangortinnissaa, Naalakkersuisut pilersaarutigaa. Taassuma allangortinnissaanut siunnersuut naapertorlugu, KNRip ussassaarutitik aallakaatitsisarnera 2016imi januaarip 1ianniit inerteqqutaalissaaq.

Inatsimmik allannguiniarnikkut KNRip aallakaatitassiornissaanut sunniuteqarsinnaanera pinngitsoorniarlugu, annaaneqartussaat 2016imi Aningaasanut inatsimmi matussuserneqassapput. KNR ussassaarutinit aningaasarsiorsinnaajunaarpat, tusagassiuutit allat annertuumik ussassaarutinit isertitaqarsinnaassammata, tusagassiuutinut tapiissutaasartut pioreersut ilaatigut tamatumunnga aningaasaliissuteqartinnissaat, partiit piareersimaffigaat.

Pisortaqarfiit aningaasatigut pitsaanerumik aqunneqarnissaat innarliinaveersaartumillu sipaarutaasut

- **50 mio. kr. inississornerat**
- **Naammassisaqarnerunissamut periarfissat**
- **Pisortat pigisaanni tunisassiornerit inerisarnerat**
- **Suleriaatsit kiisalu pisortaqarfinnut atassuteqarniarnerup digitalinngortiternerat**
- **Aaqqissuussaaqqinneq**

Ukiuni tulluuttuni pisortaqarfiit namminersorlutik inuussutissarisortoqarfinniit annikinnerusumik alliertornissaat, partiit isumaqatigiissutigaa. Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu aningaasaqarniarnerup patajaatsuunissaanut namminersorlutillu inuussutissarsiortut annertusiartortitsinissaannut tamanna pisariaqarpoq.

Tamatuma kinguneranik, susassaqarfinni tamani tunisassiat ingerlaavartumik inerisarneqartariaqarput, aamma susassaqarfinni inuiaqatigiit agguataarnerisa allaatigisaanerannut atatillugu kiisalu ilinniartut amerlinerisigut aningaasaliiffiqineqarnerusartussat eqqarsaatigalugit.

Partiit isumaqatigiissutigaa, ingerlaavartumik sulianik inerisaanissaaq pingaaruteqartoq, politikikkut pingaarnersiulluni suliniutiginiakkanut akissaqarumalluni. Isumaqatigiisummi uani allannguutit aningaasartaat matussuserniarlugit partiit aalajangerput, 2016imiit P/L-imik nalimmassaaneq 50 procentinnaassasoq. Tassungali ilanngunneqassanngillat kommunit, peqqinnissaqarfik kiisalu iluarsaassinissat. Tamatumuuna 2016imiit ukiumut 15 mio. koruunit sipaarneqarsinnaanissaat naatsorsuutigineqarpoq, tamannalu FFL 2016imut ilanngunneqassaaq.

Suleriaatsit, piginnaangorsarnerit, sullissinikkut ataatsimut aaqqiissutit, pisortaqarfiit pisisarnerminni politikkerisaasa kiisalu susassaqarfiit aningaasartuutaasa misissoqqissaarneqarnissaasa, aaqqissorluakkamik digitalinngortinneqarnissaat partiit pingaartippaat. FFL 2016ip piareersarneranut

atatillugu, Namminersorlutik Oqartussat siunnersortinik atuisarnerminnut aningaasartuutaasa kiisalu ataatsimut isigalugu IT-mut aningaasartuutit appartinnissaannut periarfissat misissorneqassapput.

Namminersorlutik Oqartussat allaffissornermut ingerlatsinermullu 50 mio. koruuninik sipaarniarfiginiarnerisigut ersersinneqarpoq, pisorta qarfinni aningaasanik pitsaanerusemik aqutsisoqartariaqartoq kiisalu taamatut sipaarniarnissamut tungavissiissutit pitsaanerusariaqartut.

- **Aningaasartuutissat missingersorneri pillugit inatsisip aaqqissuuteqqinnissaannut siunniussat**
- **Aaqqissuuseqqinneq**
- **Aningaasat ingerlaarnerannik misissuineq Kalaallit Nunaat/DK**

Partiit isumaqatigiissutigaa, 2016imi aningaasartuutissat missingersornerat annertunerusemik kukkunersioqartariaqartoq. Kukkunersiuinikkut siunissaq ungasinneruseq eqqarsaatigalugu, susassa qarfiit assigiinngitsut suleqatigiinnerisigut ataatsimut pingaarnersiuinermut, aningaasaqarnermut politikkerisamut ilanngullugu pitsaanerusemik sinaakkutaliissutaassaaq. Aningaasaqarnikkut ineriartorneq patajaatsumik ingerlassappat tamanna annertuumik pingaaruteqarpoq.

Tamatumunnga ilanngullugu partiit aamma isumaqatigiissutigaa, aningaasartuutissat pillugit inatsimmut kommunit iloanngunneqarnissaat. Pisorta qarfiit aningaasartuutaannut kommunit atassuteqareeqaat, 2008milu aaqqissuuseqqinnissamut isumaqatigiissummi suliaasat amerlanerusut kommunit nussorniarneqarpoq.

Partiit aamma isumaqatigiissutigaa, ilaatigut Økonomisk Råd peqatiserallugu Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni ukiuni aggersuni aningaasat ingerlaarneri misissoqqissaarneqartariaqartut.

Sanaartugassanut aningaasaliissutit

- **Susassa qarfiit pingaarnert tamarmik pilersarusiorfigineri**
- **Susassa qarfiit akornanni pingaarneriunerit**
- **Sanaartugassanut aningaasaliissuteqarnerni tungaviusut**
- **Sanaartugassanut atatillugu marloqiusamik tapiissuteqariaaseq**
- **Immikkut sammisat:**
  - **Inissiat – iluarsaarnert pingaarnertinneqarnissaat – imminut pilersorsinnaanerunissaq kiisalu piumasat naapertorlugit sanaartorsinnaaneq, inissiat utoqqarnut naleqquttut**
  - **Mittarfiit – ataqatigiissaarluarnerusemik angallannissamut aaqqissuussineq kiisalu nunatsinniit nunatsinnullu angallannerup oqilisarnera**
  - **Ilinniartitaaneq – amerlanerusut ilinniagaqalissapput**
  - **Nuna tamarmi inerisaaffigineqassaaq, nuna qarfiit avinngarusimanerusullu ilanngullugit**

Partiit isumaqatigiissutigaat, sanaartugassat pingaartut pillugit (aamma nunaqarfinni) sanaartugassatut pilersaarusionerit pingaartutut isigineqartariaqartut, aamma FFL 2016ip tungaanut. Suliassat ilaat pillugit kommunit suleqatigineqartariaqarput. Susassaqarfinni pilersaarutit ilaatigut susassaqarfiit akornanni pingaarnersiusoqartillugu taakkualu ataqatigiissarnissaannut sakkussaassapput.

Partiit isumaqatigiissutigaat, FFL 2016ip tungaanut Nukissiorfiit sanaartortitsinissaanut aningaasaliinissatigut aaqqissuussaq maannakkutut isikkoqarluni ingerlatiinnarneqassasoq.. Nukissiorfiit siunissami aningaasat atorniaqassaat annertunerusut, iluaqutaasumik landskarsi avaqqullugu atorniarneqarsinnaanersut aamma misissorneqassaaq, maannakkullu erniaritinneqartut 6 procentit siunertamut naleqquttuunersut.

Partiit isumaqarput, Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni kattussilluni aningaasalersueriaatsit imaluunniit akisussaaffiit ersarluneri kommunit Namminersorlutik Oqartussallu pilersaarusionerannut allaffissornerannullu akornutaapput. Susassaqarfiit immikkut pilersaarusionerminni sapinngisamik tamatumangga ilisimatinneqassapput ersarissaasoqarsinnaaqqullugu.

Sanaartornermut atatillugu aningaasaliissutit aningaasartuutillu naligiinnginnerat ukiuni arlalinni ajornartorsiutaanikuvoq. Partiit isumaqatigiissutigaat, marloqiusamik aningaasaliisarneq periarfissaqartillugu sapinngisamik atorneqalertariaqartoq. Tamatuma kinguneranik ukiuni tulliuuttuni suillerni sulariniakkap pilersaarusioneranut aningaasaliisoqassaaq.

Kollegianik, atuartut suliffimmik sungiusaaffissaannik kiisalu inissianik utoqqarnut tulluarsakkanik sanaartornissamik kissaateqarnermut tamanna naleqqupoq. 2015imi aningaasanut inatsimmi partiit isumaqatigiissutigaat, 2016imi utoqqarnut tulluurtunik amerlanerusunik inissialiassat pilersaarusionerlugillu sanaartorneqalernissaannut suli 2015imi 5 mio. koruuninik 2016imilu 15 mio. koruuninik taperneqassasoq.. Tamatumunnga aningaasartuutissat, kontomi pingaarnermi 89.72.12imi 2018imi inissialiornissamut aningaasaliissutaagaluartut 20 mio. koruunit nuunnerisigut matussuseqaneqarput, taamaalilluni 2018imi aningaasaliissutit ataatsimut isigalugit 2017imitulli annertussuseqalissallutik. Kollegiat nalinginnaat timersortarfiillu nalinginnaat ilinniartitsinermi atugassiat pilersaarusionerqarnissaannut aamma pingaarnersuiuinermi aningaasaliisoqarpoq, sanaartugassat taama ittut ukiuni qaninnerni sanaartorneqalersinnaaqqullugit. Nutaamik eqqumiitsuliornermi ilinniarfiliornissap aamma pilersaarusionerqarnissaanut pingaarnersuiuinermi aningaasaliisoqarpoq, maannakkut ilinniarfioreersoq annertuumik iluarsaattissanerlugu imaluunniit eqqumiitsuliornermik ilinniartut ilinniarfissaannik nutaamik sanaartortoqaruni akilersinnaanerussanersoq aalajangiiffiqarsinnaaniassamat.

Partiit aamma ugartorpaat, namminersorlutik Oqartussat Ini A/S-illu suleqatigiillutik sukumiinerusumik inissianik iluarsartuussiniarnissaat. Tamanna pillugu immikkut oqaaseqaasiortoqarpoq. 2015imi aningaasanut inatsimmut ilanngullugu aamma partiit isumaqatigiissutigaat, 2017imi aamma 2018imi inuit nalinginnaat sanaartornissaannut aningaasaliissutissaniit 10 mio. koruunit siunertamut nuunneqassasut, taamaalillutik 2015imi 2016imilu iluarsaanissamut aningaasaliissutit taamatut annertusineqarsinnaalerlutik.

Angallanneq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaata kiisalu nalunaarusiat misissueqqissaarnerillu allat taassuma kingorna takkuttut malittaannik, mittarfeqarnerup aaqqissuuteqqullugu

nutarterneqarnissaa, partiit aamma isumaqatigiissutigaat. Tamatuma aalajangiiffiginissaanut tunngavissarisaaernerunissamut 2016imi aningaasanut inatsimmi aningaasaliisoqarpoq, taannalu EM 2016imut naammassereersimassangatinneqarluni. Sanaartugassat tamakkua, ukiuni arlalinni sanaartorneqartussat susassaqarfiillu ataatsimut pilersaarusioneranni ilanngunneqartussat, aningaasalersornissaannut naatsorsukkat ilanngunneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Ilanngusseq 1. Aningaasanut inatsit 2015 pillugu isumaqatigiissummut atatillugu pingajussaaneerininnissamut allannguutissat siunnersuutit

Mio. kr.	2015	2016	2017	2018	Nassuiaataa:
<u>Aningaasaliineq:</u>					
20.11.70	-2,6	-2,2	-1,1	-1,4	Sillimmatit aappasaaneerneqarmissaanut ilanngussat aningaasanut inatsisiss. siunn. 2015
40.91.31	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	Inatsissamut tunng. Nalileeqqinnissap aningaasartuutaata pingajussaaneerneqarmissaanut
<u>Aningaasanut inatsimmi isumaqatigiissutit aningaasartuutai</u>					
10.13.11	15,0	0,0	0,0	0,0	Great Greenland-imut A/S tapiissutit
64.10.17	1,6	1,6	1,6	1,6	Kusanartulianut- misigissarsiorfitsinernullu ineriartortitsineq
20.11.70	6,0	6,0	6,0	6,0	Nunalerinermut aningaasaliissutit amerlanerusut
<u>Aningaasanut inatsimmut isumaqatigiissutaasup ingerlanneqarneranut allannguinerit</u>					
64.01.04	0,0	-8,3	-8,3	-8,3	PKU-mut aningaasaliissutaasut 2015-imiit annertussusaat ingerlaannassaaq
64.13.23	0,0	8,3	8,3	8,3	Nunaqarfinni linniaritaanermik Kivitsineq ingerlaannassaaq
<u>Aningaasanut inatsimmut isumaqatigiissummi Sanaartornermut allannguinerit</u>					
84.40.15	3,0	3,0	3,0	0,0	Ilinniartut ineqarfissaannit pilersaarustorneq
89.72.11	0,0	0,0	-10,0	-10,0	2015-16-mi ukiumut aningaasaliissutit 2017-18-mi attatiinnarneqassapput
89.72.12	2,0	12,0	7,0	-10,0	Siunmoortumik aningaasaliissutaasunik aaqiissuussineq
Katillugit	23,5	18,9	5,0	-15,3	32,119 2015-2018-imut katillugit
24.13.50	-11,0	-11,0	-11,0	-11,0	24.13.50-imut sukaterinerit oqimaqatigiissaaariarluni Pitsanngoriaatit katillugit 24.23.50 ilanngullug <u><u>-0,9</u></u>